

Nr 129.

Av herr **Gavelin m. fl.**, *angående viss ändring i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.*

Vid 1948 års riksdag framlades av Kungl. Maj:t i proposition nr 238 förslag om att arbetare, som på grund av silikos (stendammslunga) fått vidkännas inkomstminskning genom övergång till annat arbete, skulle erhålla kompensation av statsmedel för den minskade inkomsten — dock högst 700 kr. pr år. Sedan riksdagen beslutat bifalla vad Kungl. Maj:t föreslagit, hälsades detta med verklig tillfredsställelse från arbetarhåll och då i synnerhet från de arbetare som äro mest utsatta för denna yrkessjukdom. Till denna utsatta grupp arbetare kan räknas gruvarbetarna, som trots alla skyddsanordningar ofta utsättas för faran att få silikos.

Det bör erkännas att man genom lagstiftning de senare åren sökt få fram beslut om bättre skyddsåtgärder, vilka med säkerhet lett till att man minskat riskerna betydligt för nya fall av silikos. Att kunna helt eliminera riskerna för silikos bland gruvarbetarna är dock otänkbart, och därför måste frågan om fastställelse av invaliditeten och ersättningen få en mera klar och given bestämmelse. När det gäller yrkessjukdomar är det ingalunda lika lätt att få fastställt graden av invaliditet som när det gäller kroppsskada, för vilken man har fastställda normer att gå efter. Man kan anföra otaliga exempel på svårigheterna för en gruvarbetare som drabbats av silikos att få den frågan tillfredsställande ordnad med försäkringsbolaget. Sedan man konstaterat att silikos finns och förflyttats till mindre riskfullt arbete, kan det dröja årtal innan man får fastställt att invaliditet föreligger och beslut från försäkringsanstalten om ersättningen ordnats. Arbetet med att få frågan ordnad kostar även den sjuke betydande belopp. Det gäller inte enbart kostnaderna för läkarundersökningar, utan därtill kommer hjälp med skrivelser till såväl försäkringsbolaget som till försäkringsrådet då det gäller överklagningar. Ofta är den sjuke icke själv skrivkunnig utan måste söka hjälp med detta. I de fall då det leder till någolunda tillfredsställande beslut om ersättning, så glömmes allt det arbete och besvär samt de kostnader man haft för saken, men blir resultatet negativt, kan man förstå den bitterhet som då uppstår hos den sjuke. Det bör kunna ordnas med klarare bestämmelser och på ett bättre sätt, när det gäller fastställandet av invaliditet och ersättning för dem som ådragit sig silikos.

För att belysa riktigheten av vad som anförts om svårigheterna att få fastställt invaliditet för en silikossjuk skall här nedan relateras ett fall från malmfälten. En gruvarbetare fick 1936 genom läkarundersökning vetskap om att han hade stendammslunga, men dock icke i högre grad än att han fick fortsätta med sitt arbete, ortdrivning och borrnig. År 1943 hade silikosskadan förvärrats så, att mannen i fråga fick sluta med detta arbete och förflyttades till annat arbete som lämnade mycket lägre inkomst. Först den

8 januari 1950 hade man kommit så långt, att försäkringsbolaget då beslutat om viss ersättning, fastställd till 33 $\frac{1}{3}$ %, att gälla från den 1 januari 1949. Detta beslut överklagades till försäkringsrådet, som den 31 oktober 1950 beslutade sådan ändring av tiden, att invaliditetsersättningen skulle utgå från den 1 januari 1947, men med endast 25 % för de två första åren. Mannen hade då redan avlidit på Gällivare lasarett. Han insjuknade den 4 september i lunginflammation och dog den 17 oktober. Vad som väckt en sådan uppmärksamhet nu efteråt är det läkarutlåtande som utfärdades efter obduktion av den döde. I detta utlåtande konstaterade läkaren, att den döde led sedan många år av höggradig silikos; att han på grund av denna silikos låg den sista tiden med starkt påverkat allmäntillstånd och sviktande hjärtverksamhet; att silikos i hög grad medverkat till den olyckliga utgången. Man kan efter ett sådant fall fastslå, att det icke är tillfredsställande ordnat f. n. i fråga om fastställandet av invaliditet och ersättning för dem som drabbats av silikos och troligen även andra yrkessjukdomar. Den avlidnes maka har nu tillerkänts en livränta på 750 kronor från försäkringsbolaget, vilken är fastställd efter samma grunder som för mannens invaliditet. Invaliditetsersättningen till den avlidne var beräknad efter en inkomst av 3 000 kronor. Bolaget kunde i detta avseende åberopa att, enär sjukdomen yppats före 1942, den sjuke icke kunde få ersättning efter de nya bestämmelserna.

De lagbestämmelser som nu finnas i fråga om handläggningen av dessa frågor ge vid handen, att man icke har många vägar att välja på i fråga om förbättringar för de sjuka att vinna gehör i första hand hos försäkringsanstalterna och i sista hand hos kungl. försäkringsrådet. Efter försäkringsrådet finns ingen instans att vända sig till, *och man kan starkt ifrågasätta om detta är riktigt*. Borde det inte i fråga om yrkessjukdomar finnas en ytterligare högre instans, dit den sjuke kan vända sig, i likhet med vad som tillämpas i fråga om rättsskipningen i övrigt. I denna instans borde läkarinflytandet vara dominerande. Ett annat alternativ är, att försäkringsrådet förstärkes med ett läkarkollegium av minst tre läkare, varav två experter, vilka utses för viss tid, och en tredje, som bör vara den läkare som behandlat den sjuke och utfärdat läkarutlåtande för honom. Dessa läkare inkallas endast då försäkringsrådet har att besluta i tveksamma och svårbedömliga fall av yrkessjukdom.

Med anledning av vad härovan anförts hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag till ändring av olycksfallsförsäkringslagen enligt ettdera av härovan angivna alternativ.

Stockholm i januari 1951.

Ivar Jansson,
Kalix.

Arvid Hallberg.

Carl Lindberg.

Olof W. Wiklund.

J. O. Gavelin.

E. Oskar Åkerström.

Helge Lindström.